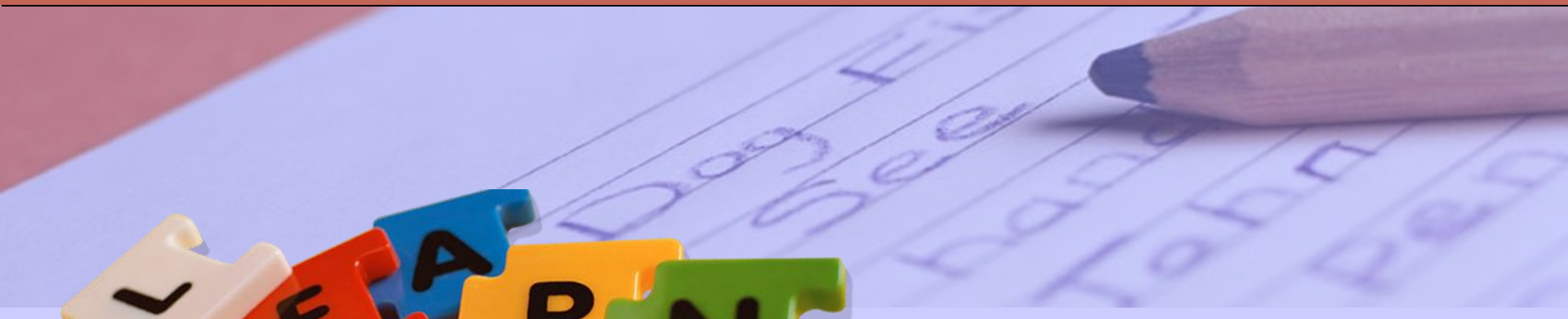

การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้

ดร.ศิลป์ชัย พูลค้าย

การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ (Environment for Learning)

การจัดสิ่งแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้

ความหมายของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

ด้านเทคโนโลยี กฎหมาย การเมือง ประชากร
นิเวศวิทยา วัฒนธรรม

การจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

ด้านกายภาพ จิตภาพ สังคมศึกษา

สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

ความหมายของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

ความหมายของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

นักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ไว้ดังนี้

แมคเวย์ (McVey 1989 : 124) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการเรียนไว้ว่า สภาพแวดล้อมในการเรียนทางด้านกายภาพซึ่งประกอบด้วยแสงสว่าง สี เสียง บริเวณที่ว่าง เฟอร์นิเจอร์ และลักษณะของสถานที่ที่ใช้เรียนรู้ ส่วนสภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม หรือสภาพแวดล้อมทางด้านจิตวิทยาก็คือ บรรยากาศของชั้นเรียน

ความหมายของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

วอลเบรี (Wallbery. 1989 : 533) กล่าวว่า ถ้าพิจารณาให้แคบลงในระดับห้องเรียนแล้ว สภาพแวดล้อมทางด้านจิตวิทยา ก็คือบรรยากาศของชั้นเรียนซึ่งเปรียบเสมือนกลุ่มของสังคมที่มีอิทธิพลต่อสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้นั่นเอง

สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ (Learning Environment) หมายถึง
สถานะต่างๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ทั้งทางตรงและ
ทางอ้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

- สภาพแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม (Concrete Environmental) หรือ
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)
- สิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรม (Abstract Environment)
หรือสภาพแวดล้อมทางด้านจิตวิทยา
(Psychological Environmental)

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

สภาพแวดล้อมทางการเรียน มีผลกระทบ

โดยตรงต่อ

- กิจกรรมการเรียนรู้
- ความเหมาะสมกับผู้เรียน

โดยอ้อมต่อ

- ความตื่นตัวในการเรียนรู้
- เจตคติต่อการเรียน

1. อิทธิพลทางด้านเทคโนโลยี (Technological Influences)

การแก้ปัญหาโดยการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่
หลากหลายรูปแบบ

You Tube

facebook

1. อิทธิพลทางด้านเทคโนโลยี (Technological Influences)

รูปแบบแรก

วิธีการเยียวยา

- เน้นที่การวินิจฉัยปัญหา
- ดำเนินการ เพื่อแก้ปัญหา
- ประเมินผล

รูปแบบสอง

การใช้ยุทธวิธีที่อาศัย

การวิจัยอย่างมีระบบ

เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับ
ปัญหาทางด้านพฤติกรรม
ของนักเรียน

รูปแบบสาม

การใช้เครื่องมือเพื่อ

ประหยัดเวลาและแรงงาน

2. อิทธิพลทางด้านกฎหมาย (Legal Influences)

อิทธิพลของสมาคมผู้ปกครองที่เห็นได้ชัด ได้แก่

- กฎหมายว่าด้วยสิทธิของนักเรียน
- พระราชบัญญัติครู
- การให้สิทธิและ โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กเท่าเทียมกัน
- การจัดการศึกษาพิเศษแก่เด็กพิการ หรือเด็กผิดปกติ

3. อิทธิพลทางการเมือง (Political Influences)

สิ่งสำคัญที่จะช่วยเสริมให้ได้คุณภาพตามที่ต้องการ
หรือคาดหวังไว้ คือ

3. อิทธิพลทางการเมือง (Political Influences)

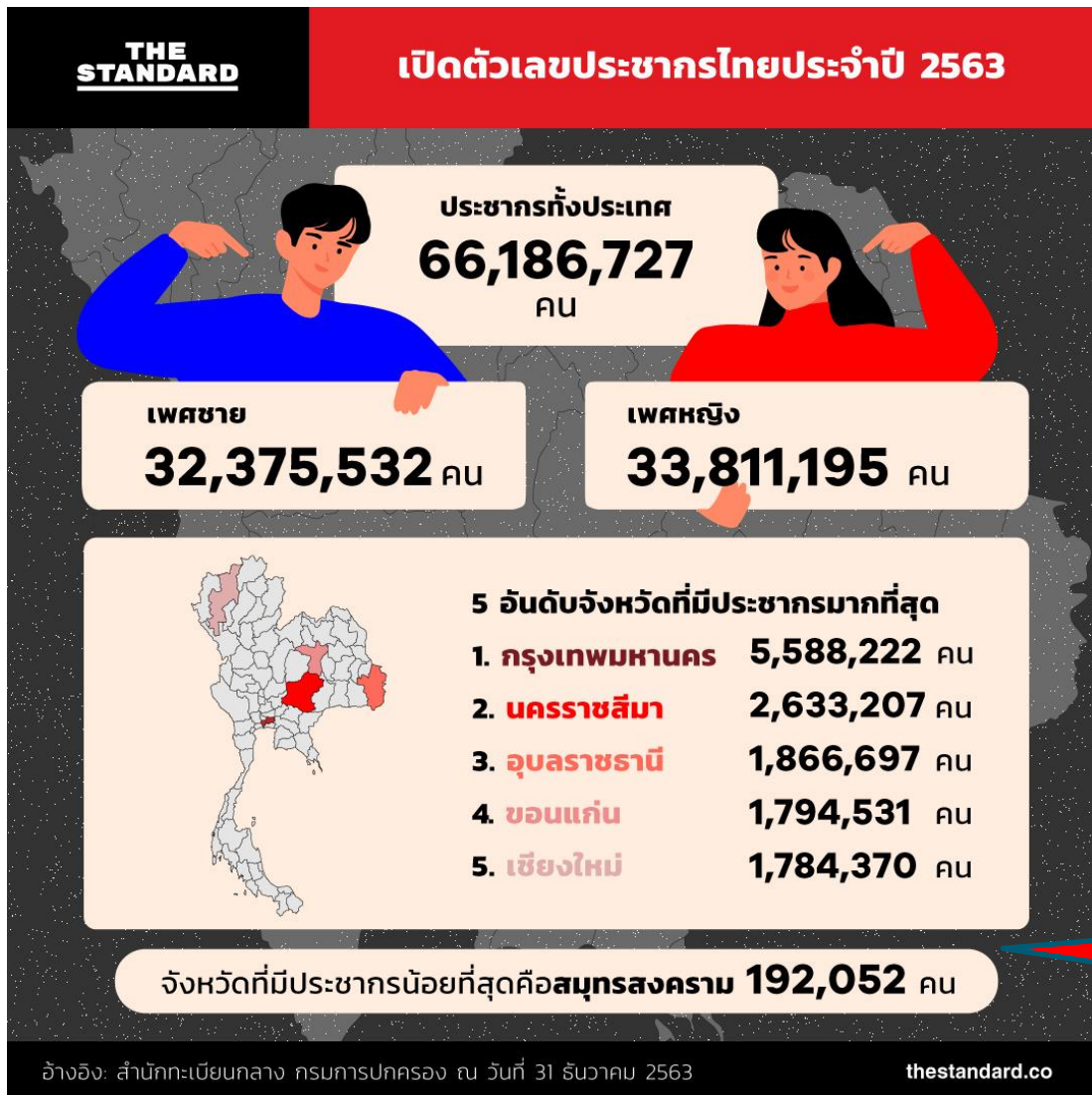
หากมีงบประมาณมากเพียงพอก็สามารถจัดหา

- ครู หรืออาจารย์ผู้สอน
- อุปกรณ์การสอนที่ดี ในจำนวนที่เพียงพอ
- อุปกรณ์อื่นๆ เช่น หนังสือ
- อาคาร สถานที่ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทดลอง

4. อิทธิพลทางด้านประชากร (Demographic Influences)

ส่งผลต่อ
การเรียนรู้อะไรบ้าง

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

- อาคารสถานที่เรียน
- ห้องเรียน
- ครู อาจารย์ไม่เพียงพอ จำนวนนักเรียนล้นชั้น
- อุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ
- เกิดปัญหาด้านความประพฤติของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น

5. อิทธิพลทางด้านนิเวศวิทยา (Ecological Influences)

สภาพและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับห้องเรียน เช่น องค์กรต่าง ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โรงเรียน หน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่มีส่วนช่วยเหลือโรงเรียน รวมทั้งหน่วยงานด้านสังคมสงเคราะห์ องค์กรเกี่ยวกับเยาวชน ฯลฯ

6. อิทธิพลด้านวัฒนธรรม (Culture Influences)

วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากในแต่ละห้องเรียน ครูและนักเรียนต่างก็นำเอาคุณลักษณะต่าง ๆ ติดตัวมา เช่น ค่านิยม ความเชื่อทางสังคม และประสบการณ์เก่า ๆ สิ่งต่าง ๆ

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้

❖ ความเชื่อของครู

การจัดตั้งแวดล้อมทางการเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อม
ทางการเรียน แบ่งได้
เป็น **3** ลักษณะ

→ สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ

→ สภาพแวดล้อมทางด้านจิตภาพ

→ สภาพแวดล้อมทางด้านสังคม

การจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้: ด้านกายภาพ

เป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติ แบ่งออกเป็น

• สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

- ห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียน
- แสงสว่าง
- เสียง
- อุณหภูมิ

• สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

แหล่งความรู้ต่างๆ เช่น ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง ห้องสมุด

การจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้: ด้านจิตภาพ

สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกจิตใจ เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ

องค์ประกอบด้านนักเรียน

- บุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียน
- ระดับสติปัญญา
- สถานภาพทางครอบครัว

องค์ประกอบด้านผู้สอน

- บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูผู้สอน
- ความรู้และประสบการณ์
- เทคนิคการสอน

การจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้: ด้านสังคม

สภาพแวดล้อมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น

นักเรียนกับนักเรียน

นักเรียนกับครูผู้สอน

กฎระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน

องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านสังคม เช่น

- การสร้างบรรยากาศ
ในชั้นเรียน

- การสร้างแรงจูงใจ

- ความสัมพันธ์
ระหว่างครูกับ
นักเรียน

กิจกรรม

ภารกิจ 1

ออกแบบและอธิบายเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ ทั้ง 3 ด้าน

- ด้านกายภาพ
- ด้านจิตภาพ
- ด้านสังคม

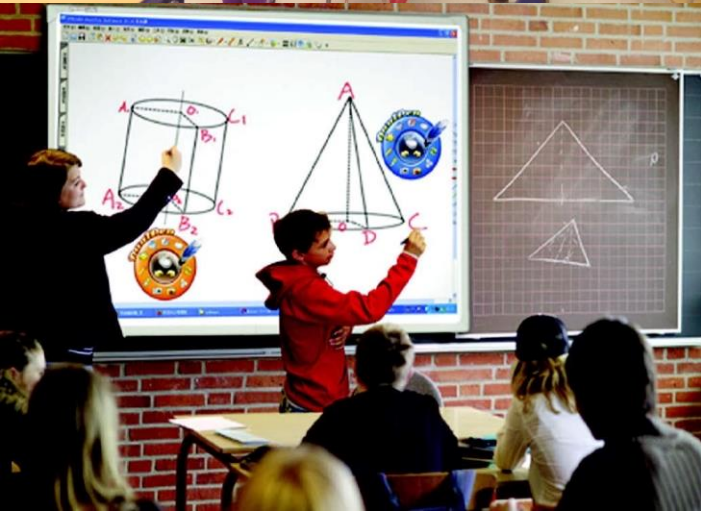
ภารกิจ 2

ให้แต่ละกลุ่มวิเคราะห์การจัดสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

เหมาะสม

- ห้องเรียนมีความสะดวกสบาย
- มีอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนครบถ้วน
- ผู้เรียน ผู้สอนมีความสุขในการเรียน

สมบูรณ์

- กายภาพ
- จิตภาพ
- สังคม

บรรยากาศ

- อบอุ่น เป็นมิตร
- เป็นประชาธิปไตย

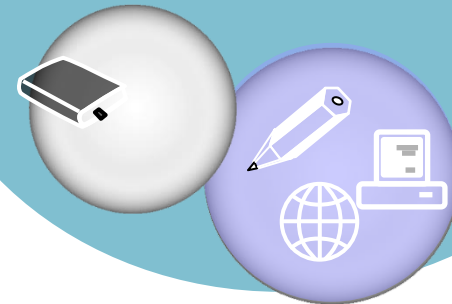

LEARN

ผู้เรียน

สิ่งแวดล้อม

การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน เพื่อสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ความสำคัญ

1. ช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น
2. ช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามและความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน
3. ช่วยส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่ผู้เรียน
4. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างความสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น
5. ช่วยส่งเสริมการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
6. ช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนและการมาโรงเรียน

1. รังสรรค์สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่จะส่งเสริมให้การเรียนรู้ มีความเป็นไปได้มาก
2. พัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพในการจัดการและ นำตนเองให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

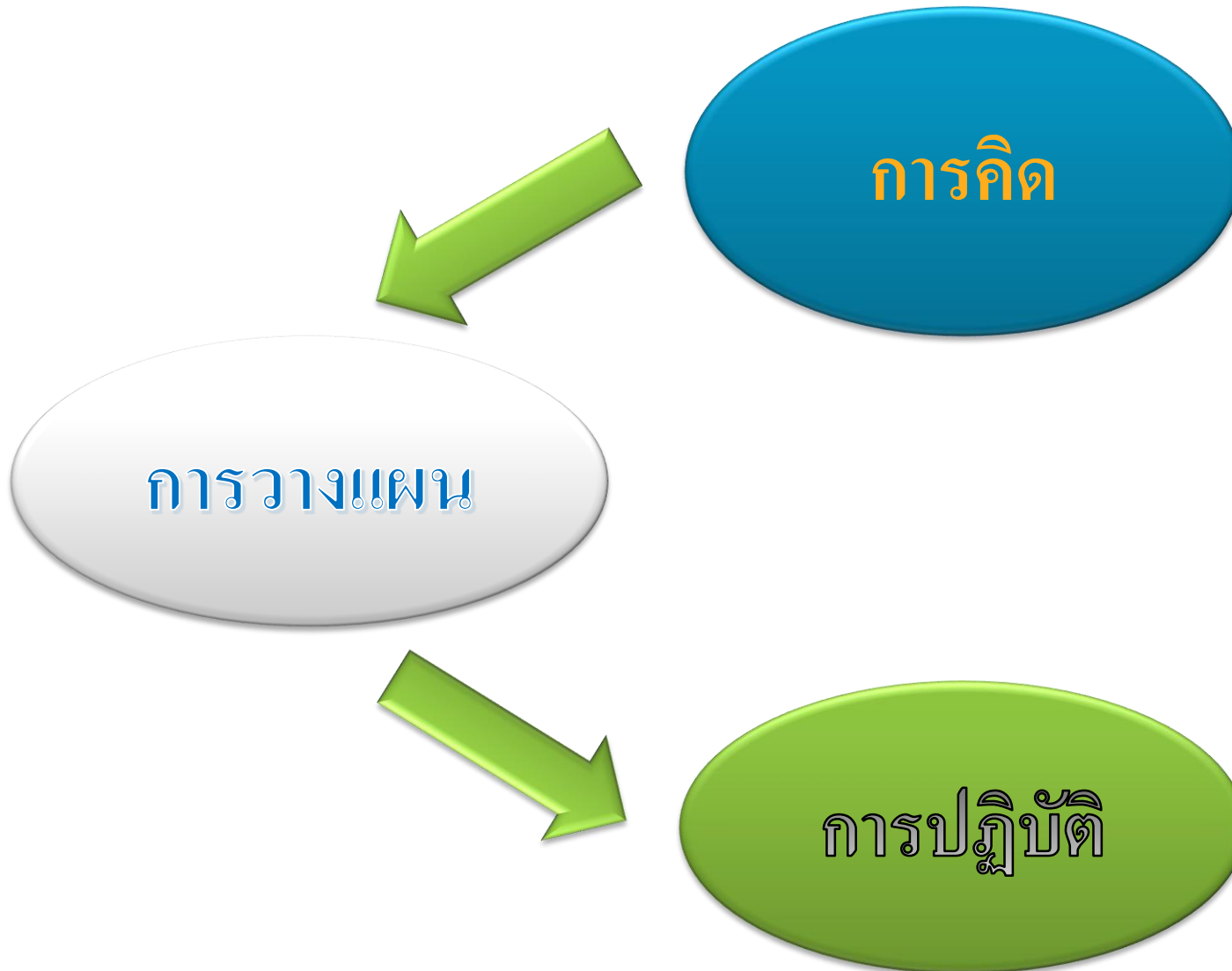
แนวคิด

การบริหารจัดการชั้นเรียน และการเรียนการสอน
เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน

ไม่สามารถแยกการบริหารจัดการชั้นเรียนกับการทำหน้าที่
การจัดการ เรียนการสอน

การบริหารชั้นเรียนเป็นความท้าทายของการ
เป็นครูมืออาชีพ

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการชั้นเรียนและการเรียนการสอน

- ความสะอาด ความปลอดภัย
- ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
- ความสะดวกในการทำกิจกรรม
- ความพร้อมของอาคารสถานที่
- ความเพียงพอเหมาะสม
- บรรยากาศในการเรียนรู้

บรรยากาศในชั้นเรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอน

- บรรยากาศที่ท้าทาย
- บรรยากาศที่มีอิสระ
- บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ
- บรรยากาศที่มีความอบอุ่น

การจัดการชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ (ต่อ)

- บรรยากาศที่มีความอบอุ่น
- บรรยากาศแห่งการควบคุม
- บรรยากาศแห่งความสำเร็จ

ประเภทของบรรยากาศในชั้นเรียน

**บรรยากาศทางกายภาพ
(Physical Atmosphere)**

**บรรยากาศทางจิตวิทยา
(Psychological Atmosphere)**

บรรยากาศทางกายภาพ

การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายใน ห้องเรียนให้เป็น
ระเบียบเรียบร้อย น่าดู มีความสะอาด มีเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะส่งเสริม ให้การเรียนรู้ของนักเรียนสะดวกขึ้น

การจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ของนักเรียน

- เหมาะสมกับรูปร่างและวัยของนักเรียน
- มีช่องว่างระหว่างแถว
- มีความสะดวกต่อการทำความสะอาด
- รูปแบบที่ไม่จำเจ
- ที่นั่งทุกจุดอ่านกระดานดำได้ชัดเจน
- แถวหน้าควรอยู่ห่างจากกระดานดำ ไม่น้อยกว่า 3 เมตร

การจัดโต๊ะครู

- อยู่ในจุดที่เหมาะสม
- มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

การจัดป้ายนิเทศ

- จัดตกแต่งออกแบบให้สวยงาม
- จัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับบทเรียน
- จัดให้ใหม่อยู่เสมอ
- จัดติดผลงานของนักเรียนและแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน

การจัดสภาพห้องเรียน

- อากาศถ่ายเทได้ดี
- มีแสงสว่างพอเหมาะ
- ปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ
- มีความสะอาด

การจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน

- มุมหนังสือ
- มุมเสริมความรู้กลุ่มประสบการณ์ต่างๆ
- มุมแสดงผลงานของนักเรียน
- ตู้เก็บสื่อการเรียนการสอน
- การประดับตกแต่งห้องเรียน
- มุมเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด

บรรยากาศทางจิตวิทยา

บรรยากาศทางด้านจิตใจที่นักเรียนรู้สึกสบายใจ มีความ
อบอุ่น มีความเป็นกันเอง มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และมีความรัก
ความศรัทธาต่อผู้สอน ตลอดจนมีอิสระในความกล้า แสดงออกอย่าง
มีระเบียบวินัยในชั้นเรียน

นักเรียนจะเกิดความรู้เช่นนี้ ขึ้นอยู่กับ “ครู” เป็นสำคัญ

- บุคลิกภาพ
- พฤติกรรมการสอน
- เทคนิคการปกครองชั้นเรียน
- ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

หลักการจัดชั้นเรียน

- ควรให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม
- ควรจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างเสริมความรู้ทุกด้าน
- ควรจัดชั้นเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี
- ควรจัดชั้นเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม
- ควรจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างเสริมประชาธิปไตย
- ควรจัดชั้นเรียนให้เอื้อต่อหลักสูตร

การเตรียมตัวเพื่อประสิทธิภาพ

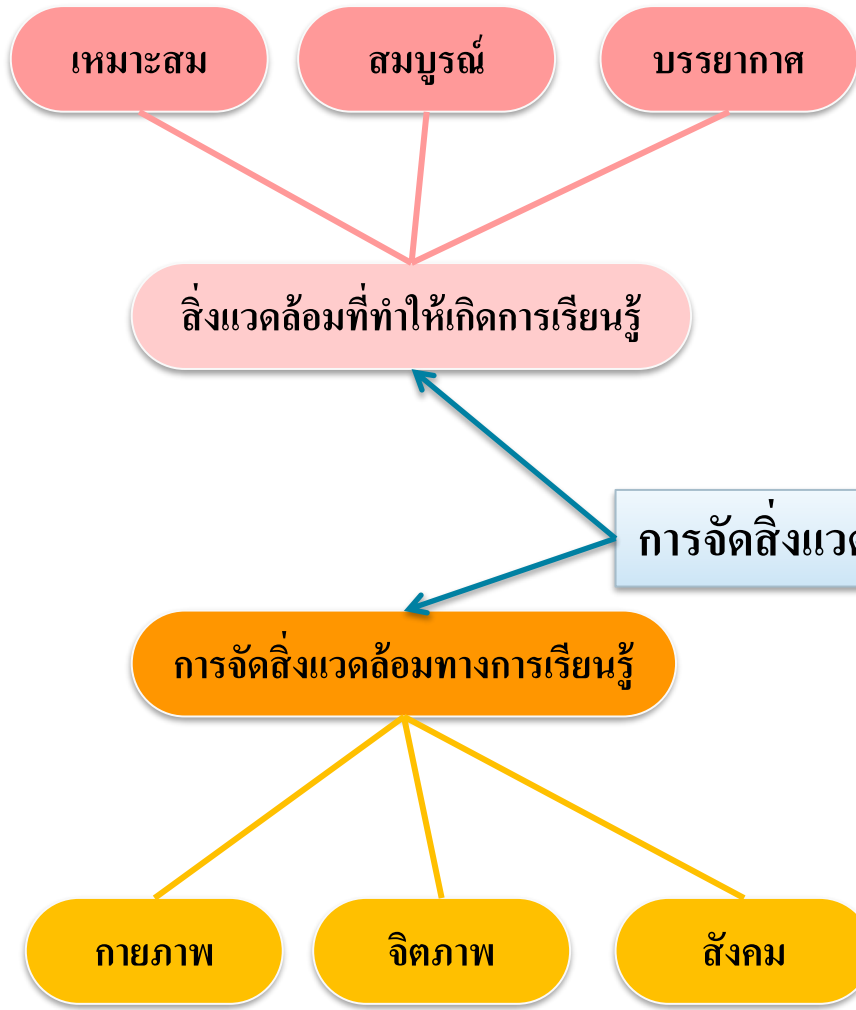

- 1.สร้างข้อกำหนดและขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน
- 2.มีการพัฒนาระบบเพื่อให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ
- 3.มีการวางแผนการแก้ปัญหาล่วงหน้า
- 4.มีความยุติธรรมในการแก้ปัญหา
- 5.ครูมีอิทธิพลและเป็นผู้นำในการควบคุมผู้เรียน
- 6.ครูสามารถนำวโน้มนำผู้เรียนให้ตั้งใจเรียน

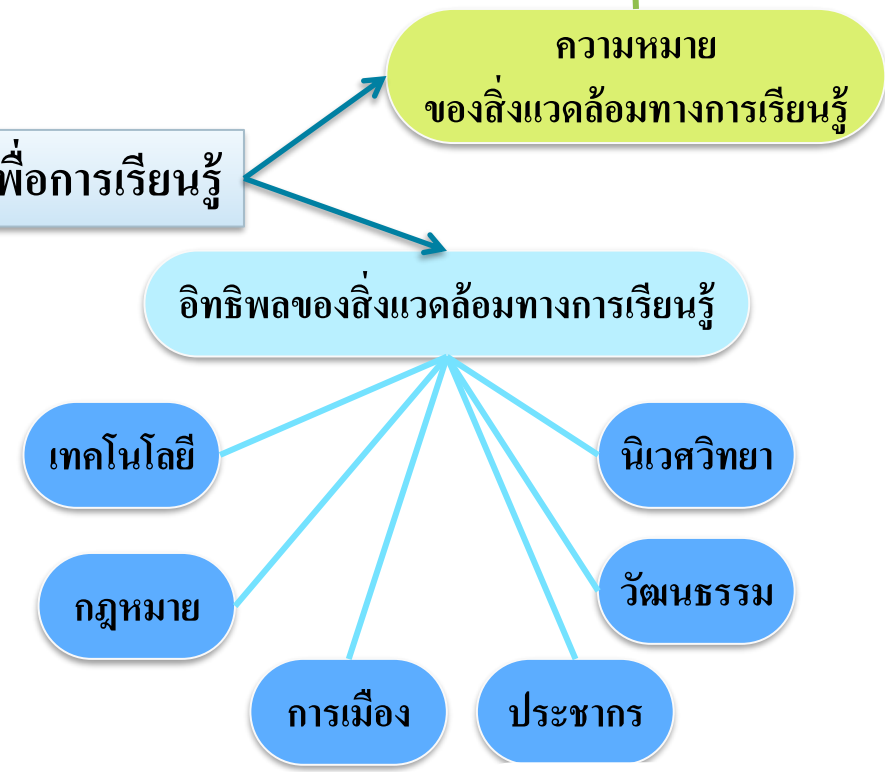
ข้อควรคำนึงในการจัดการห้องเรียน

1. ความสะอาด ความปลอดภัยและความสะดวก
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความพร้อมของอาคารสถานที่
4. ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน
สีของสื่อและเครื่องเล่น
5. บรรยากาศในการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์

สถานะต่างๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

Thank You For Your Attention.

